

KOMMENTAR TIL PLASTIKHANDLINGSPLAN

Mindre plastik - mere genbrug og genanvendelse

Dansk Affaldsforening vil gerne kvittere for den nyligt fremlagte plasthandlingsplan. Det er positivt, at regeringen og Folketinget tager fat i de både store, komplekse og vanskelige problemer, som forbruget af plast afstedkommer.

Planen indeholder flere gode initiativer, om end de afsatte 50 mio. kr. er begrænsede midler set i forhold til problemernes omfang og rækkevidde. Vi støtter op om og bidrager gerne til øget samarbejde på tværs af værdikæden og en styrket EU-indsats på området er helt afgørende. Vi deler også ønsket om at indsamle mere plast og gøre sorteringen enklere og bedre. Her er kommuner og kommunale affaldsselskaber allerede i fuld gang.

Dansk Affaldsforening kan også støtte oprettelsen af et nationalt plastikcenter, hvor det er essentielt, at kommunerne både ses som en aktør i centret og som en del af målgruppen. Det er fortsat kommunerne, som har den primære dialog med både virksomheder og borgere her i landet, og derfor er de naturlige vidensbærere og -formidlere.

Dog ser vi også klare mangler i planen. Vi savner konkrete mål og initiativer i tråd med affaldshierarkiet. Regeringen anfører, at plast skal bruges smartere, men sætter ikke et mål for at nedbringe forbruget og mængderne af plastaffald. Dansk Affaldsforening mener, at der er et stort behov for at reducere mængden af affald – herunder plastaffald, hvor mængden fortsat stiger og stiger.

Dansk Affaldsforening savner også ambitiøse initiativer målrettet plastproducenter og -produkter. Det er helt afgørende, at plast, der bliver til affald, også (kan) genbruges og genanvendes – så nemt som muligt, i så høj kvalitet som muligt og til så lave omkostninger som muligt. Her er meget store udfordringer.

Vi kan øge indsamlingen og styrke sorteringen, men det har begrænset effekt, hvis affaldet ikke er designet til en cirkulær økonomi. At forbyde visse typer af plastikposer kan være fornuftigt, men løser ikke det generelle problem, vi har med stigende mængder plast i samfundet og sammensatte plastprodukter, hvor de mange forskellige plasttyper er svejset sammen med hinanden og andre materialer såsom pap, papir og metal. Det fremgår af plasthandlingsplanen, at der skal gennemføres en analyse af Danmarks plastikforbrug og -håndtering. Den analyse ser vi frem til.

Konkrete kommentarer og indspil

Producentansvar skal give incitament til bedre design

Dansk Affaldsforening så gerne initiativ 7 om udvidet producentansvar for emballager uddybet og konkretiseret. Det er en bunden opgave at indføre

11-12-2018
Side 1 af 5

J.nr. 4.31

Dansk Affaldsforening
Vester Farimagsgade 1, 5.
1606 København V

Tlf.: 72 31 20 70
danskaffaldsforening.dk

producentansvar, da det som følge af EU's nye affaldsdirektiver skal implementeres i alle medlemsstater inden 2025.

Producentansvaret er en oplagt mulighed for at sikre, at de emballager, producenterne sætter på markedet og som borgerne køber, også rent faktisk kan genbruges eller genanvendes. Afgifter, driftsgebyr, pantordninger eller hvilke systemer vi må kigge ind i, skal være differentieret så genbrugs- og genanvendelig emballage fremmes med økonomiske incitamer. Plasthandlingsplanen bør sende et utvetydigt signal om differentiering.

Side 2 af 5

Størstedelen af et produkts miljøbelastning bestemmes allerede i design og produktionsfasen. Faktisk har det stået i emballagedirektivet¹ (bilag 2) siden 1994, at emballager skal designes til genbrug og genanvendelse. Men det er helt tydeligt ikke blevet håndhævet. Masser emballager er i dag ikke egnede til genanvendelse. På globalt plan anslås det, at ca. 30% af emballagerne ikke kan genanvendes.

Det fremgår af handlingsplanen, at vi genanvender (dvs. indsamler til genanvendelse) 36% af emballagerne, men at vi med den nye målemetode fra EU kun genanvender ca. 18%. Det er tankevækkende, at plastemballagerne er af en så ringe beskaffenhed, at Danmarks – og formentlig resten af medlemslandenes – eksisterende genanvendelsesprocent ifølge plasthandlingsplanen halveres, når vi skal til at måle på reel genanvendelse og ikke kun udsorterede mængder.

Erfaringerne fra producentansvar på elektronik (WEEE) viser, at producentansvaret ikke i sig selv har ført til mere reparation eller genbrug eller cirkulære produkter og forretningsmodeller. Derfor er der behov for at sætte ind med stærke økonomiske virkemidler på design og produktionsniveau, hvis producentansvaret skal blive til andet og mere end en ændret finansieringsmodel. Udgangspunktet for at differentiere ved hjælp af eksempelvis emballageafgifterne findes allerede, da Plastindustrien har lavet en [designguide](#), ligesom et EU Life projekt fra 2015 har udviklet en kategorisering.

Kommuner og kommunale affaldsselskaber betaler i dag priser fra ca. 2200 kr./ton for at afsætte borgernes plastaffald til genanvendelse. Det skyldes – udover at ny plast er for billigt pga. den lave oliepris – også, at det er omkostnings tungt at sortere, vaske og oparbejde de mange forskellige plasttyper og komplekse emballager og produkter. Enklere plastemballager og produkter er således ikke kun afgørende for miljøet – det vil også bidrage til at nedsætte borgernes omkostninger.

Mere plast indsamling og enklere og bedre affaldssortering

Kommuner og kommunale affaldsselskaber er helt med på at gøre affaldssortering – herunder plastaffald – nemmere og enklere. Siden ressourcestrategien har kommunerne lagt sig i selen for at levere på de genanvendelsesmål, de har ansvaret for. Derfor er der også rullet nye spande og ordninger ud, så knap 5 mio. danskere i løbet af 2019 kan sortere plastik derhjemme.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:01994L0062-20150526>

For at gøre sorteringen enklere for borgerne og for at sikre ensartet kvalitet har Dansk Affaldsforening i samarbejde med KL og Miljøstyrelsen desuden udviklet et fælles nationalt piktogramsystem og fælles nationale sorteringskriterier, så kommunikationen om plast og andet affald samt indholdet i spanden harmoniseres.

Side 3 af 5

Vores ønske er, at erhvervslivet – særligt detailhandlen - i samarbejde med os sætter piktogrammerne på deres emballager som sorteringsvejledning og dermed hjælper borgerne med at sortere endnu bedre. Der bør være sammenhæng mellem ikonet på affaldsbeholderen og sorteringsvejledningen på emballagen, som borgerne skal sortere hjemme i køkkenet.

At sætte piktogrammer på emballagerne kan have effekter hele vejen rundt i værdikæden – bl.a. hos emballageproducenten, der bliver opmærksom på, om det er et plast- eller et restaffaldspiktogram, der kommer på emballagen, og hos forbrugeren, der endnu engang bliver gjort opmærksom på den rette affaldssortering. Affaldet vandrer ikke af sig selv i de rette beholdere. Vi bliver nødt til at have borgerne med.

Borgerne bevæger sig ikke kun på tværs af kommuner, men også på tværs af den offentlige og private sfære, hvor der også er behov for indsamling og sortering. Plasthandlingsplanen kan med fordel sikre, at piktogrammerne og sorteringskriterierne bredes yderligere ud, så der kommer på affaldsbeholdere hos virksomhederne, på offentligt arbejdspladser og i naturen – eksempelvis i skove og på strande. Disse tiltag kan bidrage til, at mere plast indsamles separat, at styrke kvaliteten af sorteringen – og ikke mindst til at plast ikke spredes i miljøet.

Indsamlingen skal være åben for innovation og lokal tilpasning

Indsamling og sortering er ikke det samme. Affaldsbeholderens udseende har selvsagt begrænset indflydelse på indholdet i selve beholderen – det er jo det samme affald. Når det gælder indsamlingen, mener vi, man bør være varsom med at detailregulere antallet af affaldsbeholdere, der skal stå ved den enkelte husstand, og om beholderen må have et, to eller fire run mm.

Det er vigtigt at undgå at lukke ned for innovation i indsamlingsleddet, ligesom der kan være forholdsvis store lokale forskelle – ikke kun mellem enfamilieshuse, etagebyggeri eller mellem landområder, bykerner mv, men også ift. adgangsforhold. Op til ca. 40% af borgernes affaldsgebyr går til indsamling, så et nationalt krav om, at plast skal have sin egen spand vil blot føre til øget transport og markante ekstraomkostninger for borgerne i visse områder – særligt hvor der er langt mellem husene.

Dansk Affaldsforening har lavet et samlet udspil – Den Grønne Tråd – med konkrete forslag til at gøre affaldssorteringen enklere og bedre².

Erhvervslivet skal op i gear

Selvom det siden 2010 har været et generelt krav, at virksomhederne skal kilde-sortere deres genanvendelige affald, er der ifølge planen udfordringer med at få

² <https://www.danskaaffaldsforening.dk/politik/affaldssortering>

genanvendt plast i hhv. bygnings- og byggesektoren, landbrugssektoren, restaurationsbranchen samt detailbranchen.

Dansk Affaldsforening ser derfor gerne, at der stilles konkrete krav til virksomhedernes sortering af bl.a. plastaffald. I erhvervslivet findes plastaffald i større og mere ensartede mængder end hos borgerne - plastaffald som kan bane vejen for nye genanvendelsesløsninger, som husholdningernes affald også kan få gavn af efterfølgende – både kvalitetsmæssigt og økonomisk.

Side 4 af 5

Man kunne overveje at fastsætte en kilogrænse, så virksomheder producerer mere end x kg plastaffald om ugen, skal det udsorteres til genanvendelse – i nogle brancher med husholdningslignede affald med brug af de piktogrammer og sorteringskriterier, der er udviklet til husholdningernes affald.

For mindre erhvervsvirksomheder i handel og servicesegmentet vil det derudover være hensigtsmæssigt at give dem mulighed for frit at tilvælge de kommunale ordninger. Deres affaldsmængder kan have en størrelse og sammensætning, der ligner affaldet fra husholdninger, og som der kan fås langt bedre økonomi i at udsortere til genanvendelse, hvis spanden kan tømmes som led i kommunernes rundeindsamling af affald. Det erhvervsaffald, der ligner husholdningsaffald, tæller i øvrigt med i EU-målene for husholdningsaffald, da det hører under kategorien *municipal waste*. Derfor er det vigtigt også at tænke denne del af affaldet, hvis Danmark skal realisere de pålagte genanvendelsesmål.

I forhold til erhvervslivet plastikaffald undrer det os, at initiativ 17 om engangsplastiks-service ikke har en bredere målsætning om at nedbringe engangsservice generelt. Det er vigtigt at undgå affald – ikke kun plastaffald, og i udlandet ser man ofte fx opvaskevogne, der kan fjerne dele af engangsservicen.

Forsyningsstrategien skaber ikke udvikling

Planen fremhæver også regeringens forsyningsstrategi og ønske om at privatisere og liberalisere affaldssektoren som vejen til bedre affaldshåndtering – herunder nye storskala-sorteringsanlæg. Det er vi helt uenige i.

Hvis vi ikke har kommunerne til at styre affaldet, vil affaldet søge mod billigste håndtering og behandling. For plastaffald betyder det, at plastaffaldet vil blive sendt til udlandet, hvor der bl.a. findes store mere eller mindre afskrevne sorterings- og genanvendelses-anlæg.

Generelt er der negative priser på husholdningsaffald. Det betyder, at det økonomiske incitament er at undlade at genanvende affaldet. Det gælder i høj grad for plastaffaldet. Dansk Affaldsforenings vurdering er ikke, at en konkurrenceudsættelse resulterer i ”nye, store sorteringsanlæg” og arbejdspladser i Danmark, men det modsatte: Alt affald vil blive eksporteret ud af landet – noget til de udenlandske anlæg, andet til en uvis skæbne – herunder cementproduktion eller deponi.

Implementering af producentansvar for emballager medfører i øvrigt yderligere usikkerhed i markedet - også for de kommunale aktører. Der etableres derfor

heller ikke anlæg til forsortering af plast eller andre materialer, der vil være omfattet af producentansvar.

Systemeksport – planlægning og styring er en styrkeposition

Initiativ 26 handler om at opprioritere Danmarks internationale engagement ved at vi i øget omfang deltager, hvor vi med baggrund af danske styrkepositioner kan bidrage til løsninger.

Side 5 af 5

Dansk Affaldsforening mener, at en af de største danske styrkepositioner netop er planlægning og styring af affaldsstrømmene med stærke kommuner i spidsen.

Det nytter ikke noget at etablere anlæg, hvis affaldet ikke finder vej til disse, og da betalingen for affaldsbehandling hovedsageligt er negativ, er det vigtigt at sætte det offentlige i spidsen for at løse denne opgave i tæt samarbejde med erhvervsliv og borgerne. Her kunne vi i øvrigt også lære af andre lande, hvor det i øget omfang er lykkedes at etablere offentlig-privat ejede anlæg (OPP). Dansk Affaldsforening har præsenteret et konkret oplæg – ”Grøn Kickstart”, der kan danne udgangspunkt.³ Vi indgår også gerne i dialog om et pilotprojekt.

Danmark fri for fossil plastik

På den lange bane bør målet være at udfase nyproduktion af fossil plastik. Fossil plastik kan og bør indsamles og genanvendes, hvilket kan ske et begrænset antal gange. Før eller siden bliver plasten til affald, hvorefter det udleder CO₂, når det nedbrydes. Derfor er det vigtigt at plasthandlingsplanen har fokus på, hvordan vi sikrer viden om, øget udvikling af og omstilling til biobaseret plastik – såkaldt bioplast. I forhold til netop bioplast savner vi i planen fokus på fremstilling af dette af sekundære (biprodukter) og tertiære (affaldsprodukter) ressourcer.

Bioplast bør ligesom fossil plastik indsamles og genanvendes, så længe som muligt. Men i det helt lange perspektiv er det nødvendigt at udfase fossil plastik og bruge vores biologiske ressourcer til endnu mere, hvis klima og cirkulær økonomi skal gå hånd i hånd.

Dansk Affaldsforening har i sin plastikpolitik⁴ en række mål, der med fordel kan indgå i Folketingets drøftelser. Mest centralt er:

- **2025: Al plastikemballage skal være designet til genanvendelse**
Allerede i dag kender vi cirkulære alternativer til ny plastikemballage, der ikke kan genanvendes. Derfor bør al plastikemballage gøres cirkulært.
- **2050: Danmark fri for fossil plastik**
Danmark har et mål om at være uafhængig af fossile brændsler i 2050. Derfor bør al nyproduktion af fossil plastik være udfaset, så olien hverken bruges til energi eller plastik.

³ <https://www.danskaaffaldsforening.dk/politik/offentligt-privat-samarbejde>

⁴ <https://www.danskaaffaldsforening.dk/politik/plastik>